

BIJ PRAKTISCHE INFORMATIE OVER SOCIALE ZEKERHEID

'Praktische informatie over Sociale Zekerheid' biedt:

- een goed leesbare, praktische beschrijving van het socialezekerheidsstelsel zoals dit momenteel in Nederland bestaat, met een afkortingenlijst;
- verwijzingen naar wetsartikelen;
- veel praktische voorbeelden;
- speciale aandacht voor nieuwe wetgeving.

Natuurlijk zijn in deze editie weer alle actuele bedragen en percentages opgenomen.

Met ingang van 1 januari 2018 is de premiekorting voor werkgevers vervallen. Hiervoor is in de plaats het loonkostenvoordeel gekomen. Er zijn vier categorieën: het loonkostenvoordeel voor oudere werknemers, voor arbeidsgehandicapte werknemers, voor de doelgroep banenafpraak en voor het herplaatsen van een arbeidsgehandicapte werknemer.

Verder is per 1 april 2018 geregeld dat bij een vroegtijdige bevalling van een meerling het bevallingsverlof toeneemt met het aantal dagen dat het zwangerschapsverlof korter duurde dan 10 weken. Dit om te voorkomen dat deze vrouwen geen aanspraak kunnen maken op in totaal minimaal 20 weken zwangerschaps- en bevallingsverlof.

Met ingang van 1 oktober 2017 wordt bij een verblijf in het buitenland om deel te nemen aan een terroristische organisatie het recht op uitkering, studiefinanciering en tegemoetkoming beëindigd. Het moet daarbij gaan om een uitreiziger (jihadist).

En in het bestuursrecht voor vreemdelingenzaken (asiel- en bewaringszaken) bij rechtbanken is vanaf 1 september 2017 het digitaal procederen verplicht. Voor andere delen van het bestuursrecht zal digitaal procederen op een later moment worden ingevoerd.

Al deze wijzigingen – en meer – vindt u in deze Praktische Informatie. De gegevens in dit boek zijn bijgewerkt tot en met 1 januari 2018.

Deze editie van Praktische Informatie is tot stand gekomen met medewerking van mr. B. de Pijper, G. Ramaekers, mr. M. van de Graaf, mr. M. van Galen, ir. R. van der Zanden, drs. A. Wildenburg, mr. R. Montessori, drs. W. Peters, I. Sens en P. de Jongh MSc.

Overall waar in de tekst is geschreven 'hij' of 'zijn' is bedoeld 'hij/zij' of 'zijn/haar'. Uw opbouwende opmerkingen over de inhoud van 'Praktische informatie over Sociale Zekerheid' zijn van harte welkom via info@stimulansz.nl.

INHOUDSOPGAVE

Bij Praktische informatie over Sociale Zekerheid / V

Overzicht van kaders / XXXIII

Lijst van afkortingen / XXXVII

HOOFDSTUK 1

Inleiding / 1

- 1.1 De sociale zekerheid in Nederland / 1
 - 1.1.1 Wijzigingen in 2015 / 2
 - 1.1.2 Wijzigingen in 2016 / 3
 - 1.1.3 Wijzigingen in 2017 / 4
 - 1.1.4 Wijzigingen in 2018 / 4
 - 1.1.5 Regeerakkoord 2017-2021 / 4
- 1.2 Het stelsel van sociale zekerheid / 6
 - 1.2.1 Werknemersverzekeringen / 6
 - 1.2.2 Volksverzekeringen / 7
 - 1.2.3 Zorgverzekering / 8
 - 1.2.4 Sociale voorzieningen / 8
 - 1.2.5 'Voorziening' / 9
- 1.3 Uitvoeringsorganisatie / 9
 - 1.3.1 Parlementaire enquête / 9
 - 1.3.2 Wet SUWI / 9
 - 1.3.3 De uitvoeringsinstanties / 10
 - 1.3.4 UWV / 11
 - 1.3.5 SVB / 11
 - 1.3.6 Zorgverzekeraars en zorgkantoren / 12
 - 1.3.7 CIZ / 12
 - 1.3.8 Zorginstituut Nederland, NZA en IGZ / 12
 - 1.3.9 Gemeentelijke sociale diensten / 13
 - 1.3.10 WMO-loket of zorgloket / 13
 - 1.3.11 Digitaal klantdossier / 13

1.3.12	DigiD / 14
1.3.13	Premiebetaling en -inning / 14
1.4	En hoe zit het met ... / 15
1.4.1	Van rechtswege verzekerd zijn / 15
1.4.2	Gemoedsbezwaarden / 15
1.4.3	Gelijke behandeling / 15
1.4.4	Rechtmatig verblijf / 16
1.4.5	Identificatieplicht / 16

HOOFDSTUK 2

Werknemer en werkgever / 19

2.1	In het kort / 19
2.2	Werknemer / 19
2.2.1	Andere arbeidsverhoudingen / 20
2.2.2	Uitbreidingen en beperkingen / 20
2.2.3	Wel dienstbetrekking, niet verzekerd / 20
2.2.4	Geen dienstbetrekking, wel verzekerd / 21
2.3	De arbeidsovereenkomst / 21
2.3.1	Ontbreken gezagsverhouding / 23
2.3.2	Schriftelijk of mondeling? / 23
2.3.3	Rechtsvermoedens / 24
2.3.4	Individuele/collectieve arbeidsovereenkomst / 25
2.3.5	Recht op scholing / 25
2.3.6	Jongeren / 25
2.3.7	Inhoud arbeidsovereenkomst? / 25
2.3.8	Arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd / 26
2.3.9	De tijdelijke arbeidsovereenkomst eindigt automatisch / 26
2.3.10	Tussentijds ontslag nemen/krijgen / 27
2.3.11	Verbod op discriminatie / 27
2.3.12	Opeenvolgende tijdelijke contracten / 27
2.3.13	Arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd / 29
2.3.14	Proeftijd / 30
2.4	Flexibele arbeidsrelaties en verzekering / 30
2.4.1	Deeltijdarbeit / 30
2.4.2	Uitzendarbeit / 31
2.4.3	De eerste 78 weken / 31
2.4.4	Na de eerste 78 weken / 32
2.4.5	Freelance werk, 'zzp'ers' / 32
2.4.6	Oproeparbeit / 33
2.4.7	Cao / 35
2.4.8	Sociale zekerheid / 35
2.4.9	Vakantiewerk en bijbaan / 35

2.5	Verlofregelingen voor de werknemer / 35
2.5.1	Zwangerschaps- en bevallingsverlof en uitkering / 36
2.5.2	Duur van het verlof / 36
2.5.3	Ziek tijdens de zwangerschap of na de bevalling / 37
2.5.4	Eerder stoppen / 38
2.5.5	Baby opgenomen in ziekenhuis / 39
2.5.6	Opdeling bevallingsverlof / 39
2.5.7	Overgang bevallingsverlof bij overlijden werkneemster / 39
2.5.8	Zwangerschaps- en bevallingsverlof vrouwelijke zelfstandigen / 40
2.5.9	Ouderschapsverlof / 40
2.5.10	Calamiteitenverlof en ander kort verzuimverlof / 41
2.5.11	Kraamverlof / 42
2.5.12	Betaald kortdurend zorgverlof / 42
2.5.13	Onbetaald langdurend zorgverlof / 42
2.5.14	Adoptie- en pleegzorgverlof / 43
2.5.15	Levensloopregeling (overgangsregeling) / 43
2.6	Werkgever / 44
2.6.1	Melden bij de Belastingdienst / 44
2.7	Loonadministratie / 44
2.7.1	Salarisspecificatie / 45
2.7.2	Wettelijk minimumloon / 47
2.8	Premiebetaling / 47
2.8.1	Werknemersaandeel in de premie / 48
2.8.2	Werkgeversaandeel in de premie / 48
2.8.3	De WW-premie / 48
2.8.4	Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw / 49
2.8.5	WIA-premie / 49
2.8.6	Berekening totaal af te dragen premie / 50
2.8.7	Voorbeeld van een loonberekening en totale loonkosten / 50
2.8.8	Toelichting bruto-nettoberekening / 51
2.8.9	Loon voor premies werknemersverzekeringen / 51
2.8.10	Premieloon / 51
2.8.11	Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw / 51
2.8.12	Loonbelasting en premies volksverzekeringen / 51
2.8.13	Nettoloon / 52
2.8.14	Totale loonkosten / 52
2.9	En hoe zit het met ... / 52
2.9.1	Loonheffing en inkomstenbelasting / 52
2.9.2	Heffingskortingen / 53
2.9.3	Algemene heffingskorting / 53
2.9.4	Arbeidskorting / 53
2.9.5	Inkomensafhankelijke combinatiekorting / 53
2.9.6	Ouderenkorting / 53
2.9.7	Alleenstaande ouderenkorting / 54

2.9.8	Werkbonus / 54
2.9.9	Jonggehandicaptenkorting / 54
2.10	Ziekte van personeel / 54
2.10.1	Loondoorbetaling bij ziekte / 54
2.10.2	De arbodienst/arbodeskundige / 54
2.10.3	Re-integratie / 56
2.10.4	Subsidies voor de werkgever / 57
2.10.5	Loonkostenvoordelen / 57
2.10.6	Subsidie meerkosten in dienst nemen/houden / 59
2.10.7	No-riskpolis / 60
2.10.8	Werken op proef / 60
2.11	Beslag op loon en uitkeringen / 60
2.11.1	Beslagvrije voet / 61
2.11.2	Waarop is geen beslag mogelijk? / 61
2.11.3	De hoogte van de beslagvrije voet / 62
2.11.4	Hoe wordt beslag gelegd? / 62
2.12	Kinderopvang / 63

HOOFDSTUK 3

Ziekte / 65

3.1	In het kort / 65
3.2	De loondoorbetaling / 66
3.2.1	Passend werk tijdens ziekte / 66
3.2.2	Duur / 66
3.2.3	Langer of korter loon betalen / 67
3.2.4	Huishoudelijk personeel / 68
3.2.5	Opeenvolgende ziektegevallen / 68
3.2.6	Hoogte / 68
3.2.7	Beperkte afwijking bij cao of arbeidsovereenkomst / 69
3.3	Gevolgen voor de werkgever / 69
3.3.1	Ziek melden bij UWV / 69
3.3.2	UWV is 'poortwachter' / 69
3.4	Verhouding werkgever/werknemer / 70
3.4.1	Controle en begeleiding / 70
3.4.2	Voorschriften / 71
3.4.3	Stopzetten loon / 71
3.4.4	Plan van aanpak / 72
3.4.5	Re-integratieverslag / 72
3.4.6	Werknemer die de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt / 73
3.4.7	Ontslag tijdens ziekte / 73
3.4.8	Deskundigenoordeel / 74
3.4.9	Re-integratie bij de eigen werkgever / 74
3.4.10	Loondoorbetaling en onbetaald verlof / 75
3.4.11	Zwangerschap en wachttijd WIA / 75

3.5	De Ziektewet / 75
3.5.1	Loondoorbetaling of zw-uitkering? / 75
3.5.2	Het vangnet van de Ziektewet / 76
3.5.3	Tijdelijk contract of einde contract / 76
3.5.4	Zieke oproepkrachten / 77
3.5.5	Nawerking Ziektewet / 77
3.5.6	Failliete werkgever / 77
3.5.7	Werknemers die onder de no-riskpolis vallen / 77
3.5.8	Eigen risico dragen voor de Ziektewet / 79
3.6	Voorwaarden voor een ZW-uitkering / 79
3.6.1	Geen recht op loondoorbetaling hebben / 80
3.6.2	Verzekerd zijn / 80
3.6.3	Arbeidsongeschikt zijn / 81
3.6.4	Ziek en hersteld melden / 82
3.6.5	Zich aan de verdere voorschriften houden / 83
3.6.6	Detentie / 83
3.6.7	Wonen in het buitenland / 84
3.6.8	Uitreiziger / 84
3.6.9	Benadelingshandeling / 84
3.7	De ZW-uitkering / 84
3.7.1	Eerste ziektedag / 85
3.7.2	De hoogte van de ZW-uitkering / 85
3.7.3	Uitkering meer dan 70% / 86
3.7.4	Werken naast de uitkering / 86
3.7.5	Uitbetaling ZW-uitkering en vakantietoeslag / 87
3.7.6	Inhoudingen / 87
3.7.7	De duur van de ZW-uitkering / 87
3.7.8	Keuring na 52 weken ziekte / 87
3.7.9	Einde ZW-uitkering / 88
3.8	Begeleiding en re-integratie / 88
3.9	Hersteldverklaring / 88
3.10	WIA aanvragen / 89
3.11	Voorzieningen / 89
3.12	En hoe zit het met ... / 89
3.12.1	Vrijwillige verzekering voor de Ziektewet / 89
3.12.2	Vrijwillige verzekering zwangeren / 90
3.12.3	Werken in het buitenland / 90
3.12.4	Overlijdensuitkering / 90
3.12.5	Bezwaar en beroep / 91
3.13	Toeslagenwet / 91
3.13.1	Voor wie? / 91
3.13.2	Kostendelersnorm / 92
3.13.3	Voor wie niet? / 92
3.13.4	Hoogte van de toeslag / 93

- 3.13.5 Maximering van de toeslag / 93
- 3.13.6 Inkomen en inkomensvrijlating / 94
- 3.13.7 Aanvraag en uitbetaling / 95

HOOFDSTUK 4

Arbeidsongeschiktheid / 99

- 4.1 In het kort / 99
- 4.2 De WIA / 100
- 4.3 Voorwaarden recht op WIA / 101
 - 4.3.1 Werknemer / 101
 - 4.3.2 Wachtijd / 102
 - 4.3.3 Arbeidsongeschikt / 103
 - 4.3.4 Voorschriften / 103
 - 4.3.5 Wonen in het buitenland / 103
 - 4.3.6 Detentie / 103
 - 4.3.7 Uitreiziger / 103
- 4.4 Naar de WIA: de aanvraag / 104
- 4.5 Arbeidsongeschikt / 104
 - 4.5.1 Wat is arbeidsongeschikt voor de WIA en de WAO? / 104
 - 4.5.2 Vaststellen mate van arbeidsongeschiktheid / 105
 - 4.5.3 Hoe gaat de keuring in zijn werk? / 105
 - 4.5.4 Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten / 106
 - 4.5.5 Volledig en duurzaam arbeidsongeschikt / 107
 - 4.5.6 Gedeeltelijk arbeidsongeschikt / 107
 - 4.5.7 IVA / 107
 - 4.5.8 WGA / 107
- 4.6 Duur / 108
 - 4.6.1 IVA / 108
 - 4.6.2 Loongerelateerde WGA / 108
 - 4.6.3 WGA-uitkering toegekend voor 1 januari 2016 / 108
 - 4.6.4 WGA-uitkering toegekend op of na 1 januari 2016 / 109
 - 4.6.5 Vaststelling arbeidsverleden / 110
 - 4.6.6 Hoe wordt het arbeidsverleden berekend? / 110
 - 4.6.7 Loonaanvullings- of vervolgitkering / 113
- 4.7 Hoogte / 114
 - 4.7.1 Dagloon en maandloon / 114
 - 4.7.2 IVA / 114
 - 4.7.3 WGA / 115
 - 4.7.4 Loongerelateerde WGA-uitkering / 115
 - 4.7.5 Loonaanvullingsuitkering / 116
 - 4.7.6 Vervolgitkering WGA / 117
 - 4.7.7 Minder dan 35% arbeidsongeschikt / 118

4.8	Herbeoordeling en herziening van de WIA-uitkering / 118
4.8.1	Lagere restverdiencapaciteit / 118
4.8.2	Hogere restverdiencapaciteit / 119
4.8.3	Uitkering na herziening WGA-uitkering: IOW en IOAW / 120
4.9	De WAO / 120
4.9.1	Zeven arbeidsongeschiktheidsklassen / 121
4.9.2	Hoogte en duur / 121
4.9.3	Uitkeringsregime vanaf 1993 / 121
4.9.4	Vervolgutkering / 122
4.9.5	Het WAO-gat / 123
4.9.6	Minder arbeidsongeschikt: lagere uitkering of kortingsregeling / 123
4.9.7	Lagere uitkering wegens inkomsten / 123
4.9.8	Kortingsregeling verdiensten / 123
4.9.9	Lagere uitkering na een herbeoordeling / 124
4.9.10	Geen werk: WW of Toeslagenwet / 124
4.9.11	Meer arbeidsongeschikt voor de WAO: hogere uitkering / 124
4.10	Re-integratie / 125
4.10.1	Re-integratie-instrumenten / 126
4.10.2	Arbeidsplaatsvoorzieningen / 126
4.10.3	Doelgroep gemeente / 127
4.10.4	Individuele re-integratieovereenkomst (IRO) / 127
4.10.5	Werken op proef / 128
4.10.6	Loonaanvulling (loonsuppletie) / 128
4.10.7	Starterskrediet / 128
4.10.8	Scholing / 129
4.10.9	Andere maatregelen / 129
4.10.10	Ontslagbescherming / 129
4.10.11	Dagloongarantie oudere arbeidsongeschikten / 130
4.11	Werken in WSW-verband / 130
4.12	Hogere uitkering WIA of WAO bij veel zorg en hulp / 130
4.13	Uitbetaling WIA- en WAO-uitkering / 130
4.14	Aanvulling op de WIA/WAO-uitkering / 130
4.14.1	Inkomenscompensatie voor arbeidsongeschikten / 131
4.15	Einde van de WIA/WAO-uitkering / 131
4.16	En hoe zit het met ... / 131
4.16.1	Vrijwillige verzekering / 131
4.16.2	Werken in het buitenland / 131
4.16.3	Wonen in het buitenland / 132
4.16.4	WIA/WAO en vakantie / 132
4.16.5	WIA/WAO en pensioen / 132
4.16.6	Bijverdiensten / 133
4.16.7	Onbetaald werk / 133
4.16.8	Overlijdensuitkering / 134
4.16.9	Ten onrechte uitbetaalde WIA- of WAO-uitkering / 134
4.16.10	Bezwaar en beroep / 134

4.17	De WAJONG / 134
4.18	WAJONG vanaf 2015 / 136
4.18.1	Voor wie is de WAJONG bedoeld? / 136
4.18.2	Studeren / 136
4.18.3	Arbeidsvermogen / 137
4.18.4	Wanneer heeft iemand arbeidsvermogen? / 137
4.18.5	Wat is duurzaam? / 137
4.18.6	Verschil met WAJONG-uitkering tot 2015 / 138
4.18.7	Later ingaan uitkering / 138
4.18.8	Uitsluitingsgronden / 138
4.18.9	Einde en herleven recht op WAJONG-uitkering / 138
4.18.10	Hoogte WAJONG-uitkering / 139
4.18.11	Aanvraag / 139
4.19	WAJONG 2010-2015 / 140
4.19.1	Beoordeling arbeidsongeschiktheid door UWV voor WAJONG tot 2015 / 140
4.19.2	Maatmaninkomen / 141
4.19.3	Uitkeringsregeling WAJONG 2010-2015 / 141
4.19.4	Volledig en duurzaam arbeidsongeschikt / 141
4.19.5	Werkregeling WAJONG 2010-2015 / 142
4.19.6	Wat is arbeidsondersteuning? / 142
4.19.7	Einde arbeidsondersteuning en uitkering / 142
4.19.8	Herleven arbeidsondersteuning en uitkering / 143
4.19.9	Voorzetting van de werkregeling op of na 27 ^e jaar / 143
4.19.10	Uitkering tijdens werkregeling / 143
4.19.11	Voorwaarden uitkering werkregeling / 144
4.19.12	Hoogte uitkering werkregeling: grondslag / 144
4.19.13	Hoogte uitkering werkregeling: eerste fase (tot ca. 27 jaar) / 144
4.19.14	Hoogte uitkering werkregeling: tweede fase (na ca. 27 ^e jaar) / 145
4.19.15	Verlaging uitkering in 2018 / 145
4.19.16	Studieregeling WAJONG 2010-2015 / 145
4.19.17	Verplichtingen / 146
4.19.18	Aanvraag / 146
4.20	De oude WAJONG tot 2010 / 147
4.20.1	Hoogte oude WAJONG-uitkering / 147
4.20.2	Herziening oude WAJONG-uitkering (hogere of lagere uitkering) / 148
4.20.3	Eenmalige herbeoordeling om arbeidsvermogen vast te stellen / 148
4.20.4	Vooraankondiging voorgenomen besluit / 149
4.20.5	Re-integratie en scholing / 149
4.20.6	Oude WAJONG en studiefinanciering / 149
4.20.7	Einde van de oude WAJONG-uitkering / 149

4.21	En hoe zit het met ... / 149
4.21.1	Hogere uitkering bij hulpbehoefendheid / 150
4.21.2	Tegemoetkoming in premie Zvw / 150
4.21.3	Vakantie-uitkering / 150
4.21.4	Inkomen onder sociaal minimum / 150
4.21.5	Overlijdensuitkering / 150
4.21.6	WAJONG en buitenland / 151
4.21.7	Aan het werk / 151
4.21.8	Loondispensatie / 151
4.21.9	Jobcoach / 151
4.21.10	Samenloop WAJONG met WIA / 152
4.21.11	WAJONG en belasting en tegemoetkomingen / 152
4.21.12	Ten onrechte betaalde WAJONG-uitkering / 152
4.21.13	Bezwaar en beroep / 152

HOOFDSTUK 5

Werkloosheid / 157

5.1	In het kort / 157
5.2	De WW / 157
5.2.1	Vanaf 2016 een kortere WW-uitkering / 158
5.3	Overige werkloosheidsuitkeringen / 158
5.4	Overige onderwerpen / 158
5.5	Voorwaarden voor de WW-uitkering / 158
5.5.1	Werknemer in de zin van de WW / 159
5.5.2	Werkloos zijn en beschikbaar voor werk / 160
5.5.3	Wekeneis / 163
5.5.4	Uitsluitingsgronden / 164
5.5.5	De werkloosheid mag niet 'verwijtbaar' zijn / 165
5.5.6	Zich houden aan de voorschriften / 167
5.6	De WW-uitkering / 170
5.6.1	Toekenning / 170
5.6.2	Referte-eisen WW-uitkering / 170
5.6.3	De jareneis / 171
5.6.4	Duur van de WW-uitkering toegekend voor 1 januari 2016 / 172
5.6.5	Duur van de WW-uitkering toegekend op of na 1 januari 2016 / 172
5.6.6	Vaststelling arbeidsverleden / 173
5.6.7	Hoe wordt het arbeidsverleden berekend? / 174
5.6.8	Hoogte van de WW-uitkering / 177
5.6.9	De daguitkering / 178
5.6.10	WAO en WW: hoogte dagloon / 178
5.6.11	Dagloongarantie bij werkhervatting / 178
5.6.12	Uitbetaling / 178
5.6.13	WW is per 1 juli 2015 een maanduitkering / 179

5.6.14	Inhoudingen / 179
5.6.15	Voorschotregeling / 179
5.6.16	Als WW'er (weer) aan het werk / 179
5.6.17	Beginnen als zelfstandige / 181
5.6.18	Zelfstandige en WW / 181
5.6.19	De WW'er had al bijverdiensten voor hij werkloos werd / 182
5.6.20	Welk inkomen heeft nog meer invloed op de uitkering? / 182
5.6.21	Welk inkomen heeft geen invloed op de uitkering? / 182
5.6.22	Inkomen van de partner / 182
5.6.23	Einde van de WW-uitkering / 183
5.6.24	Opnieuw werkloos / 183
5.6.25	Herleving van de uitkering / 183
5.6.26	Nieuw recht op uitkering / 184
5.7	Na de WW: IOW, IOAW of bijstand / 184
5.8	De IOW / 185
5.8.1	Wie hebben recht op IOW? / 185
5.8.2	Uitsluitingsgronden / 185
5.8.3	Hoogte en duur van de IOW-uitkering / 185
5.8.4	Inkomen en inkomensvrijlating / 186
5.8.5	Verplichtingen IOW / 186
5.8.6	Aanvraag en uitbetaling van de IOW-uitkering / 187
5.8.7	Uitkering na overlijden / 187
5.8.8	Uitvoering van de IOW / 187
5.9	De IOAW / 187
5.9.1	Geen recht op IOAW / 188
5.9.2	De hoogte en duur van de IOAW-uitkering / 188
5.9.3	Inhouding op de IOAW-uitkering / 189
5.9.4	Inkomsten / 189
5.9.5	De partner / 189
5.9.6	Verplichtingen / 189
5.9.7	Tijdelijk werken / 189
5.9.8	Aanvragen / 190
5.10	Geen IOW of IOAW / 190
5.11	De gang van zaken bij ontslag / 190
5.11.1	Verwijtbare werkloosheid / 190
5.11.2	Welke vormen van ontslag zijn er? / 190
5.11.3	Ontslag via UWV (met ontslagvergunning) / 192
5.11.4	Opzegtermijn / 193
5.11.5	Opzegging / 193
5.11.6	Ontslag op staande voet / 194
5.11.7	Protest tegen ontslag op staande voet / 194
5.11.8	Uitkering na ontslag op staande voet / 195
5.11.9	Zelf ontslag nemen / 195
5.11.10	Van baan veranderen / 195

5.11.11	Ontslag in proeftijd / 195
5.11.12	Tijdelijk contract / 196
5.11.13	Schadeloosstelling of afvloeiingsregeling / 196
5.11.14	Faillissement / 196
5.11.15	Tijdelijke werkvermindering / 197
5.11.16	Werktijdverkorting / 197
5.12	En hoe zit het met ... / 198
5.12.1	Vrijwillige verzekering WW / 198
5.12.2	Onbetaald werk (vrijwilligerswerk) / 198
5.12.3	Ziek tijdens de WW-uitkering / 199
5.12.4	Vakantietoelage / 200
5.12.5	Met vakantie gaan / 200
5.12.6	Verhuizing en WW / 200
5.12.7	Werkloos worden tijdens onbetaald verlof / 201
5.12.8	Pensioenopbouw tijdens werkloosheid / 201
5.12.9	Overlijden van de WW-gerechtigde / 201
5.13	Re-integratie / 202
5.13.1	Scholing en WW-uitkering / 202
5.13.2	Proefplaatsing / 202
5.13.3	Participatieplaatsen / 203
5.13.4	Loonkostenvoordeel voor oudere en arbeidsgehandicapte werknemers / 203
5.13.5	No-riskpolis / 203
5.13.6	Lage inkomensvoordeel / 203
5.13.7	Kinderopvang / 205
5.14	Bezwaar en beroep / 205

HOOFDSTUK 6

Kinderbijslag en kindgebonden budget / 207

6.1	Kinderbijslag in het kort / 207
6.2	Voorwaarden / 207
6.2.1	Wie is verzekerd? / 208
6.2.2	Voor welke kinderen? / 209
6.2.3	Categorieën van kinderen / 210
6.2.4	Kinderen tot 16 jaar / 210
6.2.5	Kinderen van 16 en 17 jaar / 211
6.2.6	Onderhoudseisen / 212
6.3	Peildatum / 215
6.4	Hoeveel kinderbijslag? / 216
6.5	Aanvragen kinderbijslag / 216
6.5.1	Meldingsplicht / 217
6.6	Uitbetaling kinderbijslag / 217
6.6.1	Ingangsdatum kinderbijslag en uitbetaling / 217

6.6.2	Uitbetaling als er 2 ouders zijn / 218
6.6.3	Samenloop kinderbijslag AKW met kinderbijslag van een EU/EER-lidstaat / 218
6.7	Bezwaar en beroep / 219
6.8	Kindgebonden budget / 219
6.8.1	Hoogte van het budget / 219
6.8.2	Tegemoetkoming in schoolkosten / 220
6.8.3	Alleenstaande-ouderkop / 220
6.8.4	Uitvoering van de regeling / 220

HOOFDSTUK 7

De AOW / 221

7.1	In het kort / 221
7.1.1	Overbruggingsregeling / 222
7.2	Verzekerd voor de AOW / 223
7.2.1	Wonen in Nederland / 223
7.2.2	Werken in Nederland / 223
7.2.3	Hier niet wonen, toch verzekerd / 223
7.2.4	Hier wel wonen, toch niet verzekerd / 224
7.3	Niet verzekerd / 224
7.4	EU-verordeningen en verdragen / 225
7.4.1	AOW buiten Nederland / 225
7.5	De hoogte van het AOW-pensioen / 225
7.5.1	De AOW-bedragen / 226
7.5.2	Vakantiegeld / 227
7.5.3	Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO) / 227
7.5.4	Extra inkomensondersteuning AOW / 227
7.5.5	Vanaf 2015 geen partnertoeslag meer / 228
7.5.6	Partnertoeslag (overgangsregeling) / 228
7.5.7	Inkomenstoets / 228
7.6	AOW-pensioen en (opnieuw) trouwen, samenwonen of scheiden / 229
7.6.1	AOW-pensioen en trouwen / 229
7.6.2	Samenwonen / 229
7.6.3	Tweewoningenregel / 229
7.6.4	Scheiden/Gescheiden leven / 230
7.7	AOW-pensioen aanvragen / 231
7.7.1	Ingangsdatum en uitbetaling / 231
7.7.2	Inlichtingenplicht / 232
7.7.3	Inhoudingen op het AOW-pensioen / 232
7.8	Het aanvullende ouderdomspensioen / 232
7.9	Vrijwillige AOW- en ANW-verzekering / 232
7.9.1	Inkoop van verzekeringsjaren / 233

- 7.10 En hoe zit het met ... / 233
- 7.10.1 Doorwerken na bereiken AOW-leeftijd / 233
- 7.10.2 Tijdelijk verblijf in het buitenland / 233
- 7.10.3 Vestiging in het buitenland / 234
- 7.10.4 Detentie / 234
- 7.10.5 Bijzondere bijstand / 234
- 7.10.6 Financiële regelingen voor chronisch zieken, gehandicapten en ouderen / 234
- 7.10.7 Overlijdensuitkering / 234
- 7.11 Bezwaar en beroep / 235

HOOFDSTUK 8

De ANW / 237

- 8.1 In het kort / 237
- 8.2 Algemene voorwaarden ANW / 238
 - 8.2.1 Verzekerd zijn / 238
 - 8.2.2 Wie kan nabestaande zijn? / 238
 - 8.2.3 Voorwaarden nabestaandenuitkering / 239
 - 8.2.4 Kind / 239
 - 8.2.5 Arbeidsongeschikt / 240
 - 8.2.6 De gescheiden man/vrouw / 240
 - 8.2.7 Geen recht op nabestaandenuitkering / 241
 - 8.2.8 ANW buiten Nederland / 241
- 8.3 De wezenuitkering / 242
- 8.4 Hoe hoog is de ANW-uitkering? / 242
 - 8.4.1 ANW-maandbedragen per 1 januari 2018 / 242
 - 8.4.2 Vakantiegeld / 243
 - 8.4.3 Kostendelersnorm ANW / 243
 - 8.4.4 Inkomenstoets / 243
 - 8.4.5 Woonlandbeginsel / 244
- 8.5 Aanvragen / 244
 - 8.5.1 Aanvraag vanuit het buitenland / 244
 - 8.5.2 Te laat aangevraagd / 245
- 8.6 Uitbetaling / 245
 - 8.6.1 Inhoudingen / 245
 - 8.6.2 Inlichtingenplicht / 245
- 8.7 Buitenlands nabestaandenpensioen / 245
- 8.8 Beëindiging nabestaandenuitkering / 245
 - 8.8.1 Hertrouwen of samenwonen / 246
 - 8.8.2 Herleving ANW na samenwonen / 246
- 8.9 En hoe zit het met ... / 247
 - 8.9.1 Overlijdensuitkering / 247
 - 8.9.2 Overlijdensuitkering ANW / 248
 - 8.9.3 Het aanvullende nabestaandenpensioen / 248
 - 8.9.4 Bijverzekeren / 248

HOOFDSTUK 9

Aanvullende pensioenen / 251

- 9.1 In het kort / 251
- 9.2 Wat is een aanvullend pensioen? / 252
- 9.3 Hoe is aanvullend pensioen geregeld? / 253
 - 9.3.1 Bedrijfstak- en ondernemingspensioenfondsen / 253
 - 9.3.2 Verzekeringsmaatschappijen / 253
 - 9.3.3 De pensioenpremie / 254
 - 9.3.4 Pensioenopbouw / 254
 - 9.3.5 Verhoging AOW-leeftijd / 254
- 9.4 Franchise en pensioengrondslag / 255
- 9.5 De verschillende pensioensystemen / 255
 - 9.5.1 Middelloonregeling / 255
 - 9.5.2 Eindloonregeling / 256
- 9.6 Welke vormen van pensioen? / 256
 - 9.6.1 Wettelijke keuzemogelijkheid / 257
- 9.7 Eerder met pensioen / 258
- 9.8 Pensioenproblemen / 258
 - 9.8.1 De pensioenbreuk / 258
 - 9.8.2 Pensioenbreuk door veranderen van baan / 258
 - 9.8.3 Pensioenbreuk door migratie / 259
 - 9.8.4 Pensioenbreuk door werkloosheid en arbeidsongeschiktheid / 259
 - 9.8.5 Pensioenbreuk door (tijdelijk) stoppen met werken / 259
 - 9.8.6 Oplossingen voor de pensioenbreuk / 259
 - 9.8.7 Vrijwillige voorzetting van de pensioenregeling / 259
 - 9.8.8 Gelijke behandeling bij indexatie / 260
 - 9.8.9 Waardeoverdracht / 260
 - 9.8.10 Pensioen bij overgang van onderneming / 261
 - 9.8.11 Privévoorzieningen / 262
 - 9.8.12 Directe en indirecte discriminatie / 262
 - 9.8.13 Barber-arrest en de Vierde EG-Richtlijn / 262
 - 9.8.14 Uitspraak Europese Hof / 262
- 9.9 Het aanvragen van pensioen / 263
- 9.10 Wettelijke bescherming van (aanvullende) pensioenen / 264
 - 9.11 En hoe zit het met ... / 264
 - 9.11.1 Dekkingsgraad en maatregelen pensioenfondsen / 264
 - 9.11.2 Pensioen en de fiscus / 265
 - 9.11.3 Afkoop van pensioenen / 265
 - 9.11.4 Informatie over pensioenrechten / 265
 - 9.11.5 Pensioenregister / 266
 - 9.12 Klachten en juridische geschillen / 266

HOOFDSTUK 10

Ziektekosten / 269

- 10.1 In het kort / 269
- 10.2 Wie zijn verzekeringsplichtig voor de zorgverzekeringswet? / 269
 - 10.2.1 Acceptatieplicht / 270
 - 10.2.2 Zorgplicht / 270
 - 10.2.3 Afsluiten van een zorgverzekering / 271
- 10.3 Verschillende verzekeringspolissen / 272
 - 10.3.1 Naturapolis / 272
 - 10.3.2 Restitutiepolis / 272
 - 10.3.3 Combinatiepolis / 273
 - 10.3.4 Collectieve verzekering / 273
- 10.4 Opzeggen van de verzekering / 273
- 10.5 Het verzekerde pakket / 274
 - 10.5.1 Geneeskundige zorg / 275
 - 10.5.2 Geneeskundige GGZ / 275
 - 10.5.3 Eerstelijnsverblijf / 275
 - 10.5.4 Stoppen met roken / 275
 - 10.5.5 Paramedische zorg / 276
 - 10.5.6 Mondzorg / 276
 - 10.5.7 Geneesmiddelen (farmaceutische zorg) / 276
 - 10.5.8 Hulpmiddelenzorg / 277
 - 10.5.9 Verblijf in verband met geneeskundige zorg / 278
 - 10.5.10 Zintuiglijk gehandicaptenzorg / 278
 - 10.5.11 Verpleging en verzorging zonder verblijf (wijkverpleging) / 278
 - 10.5.12 Kraamzorg / 278
 - 10.5.13 Vervoer / 278
- 10.6 Eigen risico / 279
 - 10.6.1 Verplicht eigen risico / 279
 - 10.6.2 Compensatie verplicht eigen risico / 280
 - 10.6.3 Vrijwillig eigen risico / 280
- 10.7 Premieheffing Zvw / 280
 - 10.7.1 Nominale premie / 281
 - 10.7.2 Incasso bij achterstand nominale premie / 281
- 10.8 Inkomensafhankelijke bijdrage / 281
 - 10.8.1 Werkgeversheffing / 282
 - 10.8.2 Zelf betalen / 282
 - 10.8.3 Bijdragevervangende belasting gemoedsbezwaarde / 283
- 10.9 Zorgtoeslag / 283
- 10.10 En hoe zit het met ... / 284
 - 10.10.1 Diagnosebehandelingcombinaties (DBC's) / 284
 - 10.10.2 Aanvullende verzekeringen / 285
 - 10.10.3 Medische zorg in het buitenland / 285

10.10.4	Financiële regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten /	286
10.10.5	Identificatieplicht /	286
10.11	Bezwaar en beroep /	286
10.11.1	Wet langdurige zorg (Wlz) /	286
10.11.2	Wie is verzekerd? /	287
10.11.3	Wachttijd /	287
10.11.4	Meestal geen aanmelding nodig /	288
10.11.5	Premie /	288
10.12	Wat valt er onder de Wlz? /	288
10.12.1	Langdurige Wlz-zorg /	288
10.12.2	Indicatie voor langdurige Wlz-zorg /	289
10.12.3	Naar een instelling of zorg thuis? /	289
10.12.4	Zorg in natura of een persoonsgebonden budget (PGB) /	290
10.12.5	Zorgzwaartepakket (ZZP) /	291
10.12.6	Overgangsrecht Wlz /	291
10.12.7	Zorgplan /	292
10.13	Eigen bijdrage Wlz-zorg /	292
10.13.1	Bijdrageplichtig inkomen /	292
10.14	Eigen bijdrage bij opname in een Wlz-instelling /	293
10.14.1	Begin en einde bijdrageplicht bij verblijf in een instelling /	293
10.14.2	De lage bijdrage /	294
10.14.3	De hoge bijdrage /	294
10.14.4	Minder inkomen: verzoek om eigen bijdrage opnieuw te berekenen /	294
10.15	En hoe zit het met ... /	295
10.15.1	Als de partner wordt opgenomen /	295
10.15.2	Extra kosten in een Wlz-instelling /	295
10.15.3	Rolstoelen /	295
10.16	Uitvoering en informatie /	295
10.17	Bezwaar en beroep /	296

HOOFDSTUK 11

Wmo 2015 en Jeugdwet / 297

11.1	In het kort /	297
11.1.1	Doelen Wmo 2015 /	298
11.1.2	Maatschappelijke ondersteuning /	298
11.1.3	Algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen /	299
11.1.4	Wel of geen ondersteuning? /	300
11.2	Soorten ondersteuning /	300
11.2.1	Een geschikt huis /	300
11.2.2	Woningaanpassing en primaat van de verhuizing /	301
11.2.3	Lokaal verplaatsen /	301
11.2.4	Landelijk vervoer door Valys (geen Wmo-voorziening) /	302

11.2.5	Verplaatsen in en om de woning /	303
11.2.6	Een schoon en leefbaar huis /	303
11.2.7	De dagelijkse activiteiten /	303
11.2.8	Een ingevulde dag /	304
11.3	Melding, aanvraag en onderzoek /	304
11.4	Bijdrage in de kosten /	305
11.4.1	Maximale bijdragen /	305
11.4.2	Persoonsgebonden budget (PGB) /	306
11.5	En hoe zit het met ... /	307
11.5.1	Doventolk /	307
11.5.2	Hulpmiddelen /	307
11.5.3	Hulp- of blindengeleidehond /	307
11.5.4	ADL-assistentie /	308
11.6	Bezwaar en beroep /	308
11.7	Jeugdwet /	309
11.7.1	Verantwoordelijkheid van de gemeente /	309
11.7.2	Jeugdhulpplicht /	310
11.7.3	Regionale samenwerking /	311
11.7.4	Woonplaatsbeginsel /	311
11.7.5	Toegang tot de jeugdhulp /	311
11.7.6	Doelgroep Jeugdwet /	312
11.7.7	Veilig Thuis (AMHK) /	313
11.7.8	Persoonsgebonden budget (PGB) /	313
11.7.9	Soorten jeugdhulp /	313

HOOFDSTUK 12

De zelfstandig ondernemer / 317

12.1	In het kort /	317
12.2	Verschillen tussen werknemer en zelfstandige /	318
12.2.1	Werknemer /	318
12.2.2	Zelfstandige /	318
12.2.3	Deels werknemer, deels zelfstandige /	318
12.2.4	Ondernemingsvorm /	318
12.2.5	Freelancers, 'zzp'ers' /	319
12.3	Belastingen en aftrekposten /	320
12.3.1	Zelfstandigenaftrek /	320
12.4	De zelfstandige en UWV /	321
12.5	De WAZ /	321
12.5.1	Voorwaarden WAZ-uitkering /	321
12.5.2	Arbeidsongeschikt /	321
12.5.3	Voorschriften /	322
12.5.4	Aanvragen /	322
12.5.5	Hoogte uitkering /	322
12.5.6	Inkomen onder sociaal minimum /	323

12.5.7	Uitbetaling / 323
12.5.8	Minder arbeidsongeschikt: verlaging of einde uitkering / 323
12.5.9	Bijverdiensten / 323
12.5.10	Meer arbeidsongeschikt: verhoging uitkering / 323
12.5.11	Einde WAZ-uitkering / 324
12.5.12	Overlijdensuitkering / 324
12.6	En hoe zit het met ... / 324
12.6.1	Particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering / 324
12.6.2	Alternatieve verzekering / 324
12.6.3	Alternatief of gewoon? / 325
12.6.4	Wel of niet verzekeren? / 325
12.6.5	Vrijwillige ZW- en WIA-verzekering / 325
12.6.6	Vrijwillige WW-verzekering / 326
12.6.7	Uitkering bij zwangerschap en bevalling / 326
12.7	Re-integratie / 326
12.7.1	Voorzieningen / 326
12.8	Bezwaar en beroep / 327
12.9	Een bedrijf starten / 327
12.9.1	Starten vanuit een bijstandsuitkering / 327
12.9.2	Starten vanuit een WW-uitkering / 328
12.9.3	Microkrediet bij de bank / 328
12.10	Het bedrijf gaat slecht / 329
12.10.1	BBZ 2004 / 329
12.10.2	Gevestigde zelfstandigen / 329
12.10.3	Oudere zelfstandigen / 331
12.10.4	Zelfstandigen die hun bedrijf moeten beëindigen / 332
12.10.5	Aanvraag / 332
12.11	De IOAZ / 332
12.11.1	De uitkering / 333
12.11.2	Aanvraag / 333

HOOFDSTUK 13

De ambtenaar / 337

13.1	In het kort / 337
13.2	De bijzondere positie van de ambtenaar / 337
13.3	Arbeidsvoorwaarden / 338
13.4	Ontslag / 339
13.5	Uitvoering / 340
13.6	Ziekte / 340
13.6.1	Herplaatsing / 340
13.6.2	Uitkering bij ziekte en arbeidsongeschiktheid / 340
13.6.3	Invaliditeits- of arbeidsongeschiktheidspensioen / 341
13.6.4	Ontslag na 2 jaar ziekte / 341
13.6.5	Suppletie / 341

- 13.7 Werkloosheid / 342
- 13.8 Ziektekosten / 342
- 13.9 Vervroegd met pensioen / 342
- 13.10 Doorwerken na bereiken AOW-leeftijd / 342
- 13.11 Bezwaar en beroep / 343

HOOFDSTUK 14

De bijstand / 345

- 14.1 In het kort / 345
- 14.2 Wanneer is er recht op bijstand / 346
 - 14.2.1 Geen recht op bijstand / 347
 - 14.2.2 Detentie / 347
 - 14.2.3 Ontsnappingsclausule / 348
- 14.3 Aanvraag en toekenning / 348
 - 14.3.1 De aanvraag / 348
 - 14.3.2 Zoektijd jongeren / 348
 - 14.3.3 Afhandeling re-integratie / 348
 - 14.3.4 Afhandeling aanvraag / 349
 - 14.3.5 Dwangsom / 349
 - 14.3.6 Vaststelling en uitbetaling van de bijstand / 349
 - 14.3.7 Ingangsdatum bijstand / 350
 - 14.3.8 Voorschot / 350
- 14.4 Voorlopige voorziening / 350
- 14.5 Inzagerecht / 350
- 14.6 Verplichtingen / 351
 - 14.6.1 Inlichtingenplicht / 351
 - 14.6.2 Meewerken / 351
 - 14.6.3 Tegenprestatie / 351
 - 14.6.4 Taaleis / 351
 - 14.6.5 Arbeidsverplichting is regel / 352
 - 14.6.6 Ontheffing van arbeidsverplichting en/of re-integratieverplichting is uitzondering / 353
 - 14.6.7 Ouders van jonge kinderen / 353
 - 14.6.8 Algemeen geaccepteerd werk / 353
 - 14.6.9 Niet-nakomen van verplichtingen / 354
 - 14.6.10 Boete bij uitkeringsfraude / 354
- 14.7 Re-integratie / 354
 - 14.7.1 Zorgplicht / 354
 - 14.7.2 Re-integratietraject / 355
 - 14.7.3 Re-integratievoorzieningen / 355
 - 14.7.4 Beschut werken / 355
 - 14.7.5 Extra banen voor mensen met arbeidsbeperking / 355
 - 14.7.6 Loonkostensubsidie, no-risk polis of werkplekaanpassingen / 356
 - 14.7.7 Scholing of opleiding met behoud van uitkering / 356

14.7.8	Sociale activering en vrijwilligerswerk /	356
14.7.9	Gesubsidieerd werk /	357
14.7.10	Participatieplaatsen /	357
14.7.11	Inkomensvrijlating en premie /	358
14.7.12	Extra vrijlating inkomsten alleenstaande ouders /	358
14.7.13	Vrijlating inkomsten bij een medische urenbeperking /	358
14.7.14	No-riskpolis /	359
14.8	De bijstandsuitkering /	359
14.8.1	Leefvorm en leeftijd /	359
14.8.2	Alleenstaande ouder /	359
14.8.3	Gehuwden en samenwonenden /	360
14.8.4	De landelijke bijstandsnormbedragen /	362
14.8.5	Jongeren normbedragen /	362
14.8.6	Normbedragen 21 jaar tot AOW-leeftijd /	362
14.8.7	Ouderennormbedrag /	362
14.9	Eigen middelen /	362
14.9.1	Bijstand is altijd aanvullend /	362
14.9.2	De inkomsten /	363
14.9.3	Wat is vermogen? /	363
14.9.4	Wat wordt niet als vermogen gezien? /	365
14.9.5	Een eigen huis /	365
14.9.6	Vermogen in lijfrente /	366
14.10	Woonkosten /	366
14.10.1	Huurtoeslag /	366
14.10.2	Woonkostentoeslag /	366
14.11	Vakantie /	366
14.11.1	Vakantiegeld /	366
14.12	Bijzondere vormen van bijstand /	367
14.12.1	Bijzondere bijstand /	367
14.12.2	Voor wie is bijzondere bijstand? /	367
14.12.3	Wat valt er onder bijzondere bijstand? /	367
14.12.4	Individuele inkomenstoeslag /	368
14.12.5	Collectieve zorgverzekering /	368
14.12.6	Leenbijstand /	368
14.13	Terugvordering van bijstand /	369
14.14	Verhaal van bijstand /	370
14.14.1	Maximale duur verhaal /	371
14.14.2	Schenking /	371
14.15	Beslag op bijstand en machtiging /	371
14.16	En hoe zit het met ... /	371
14.16.1	Gezamenlijke huishouding /	371
14.16.2	Bijstand en zelfstandigen /	372
14.16.3	Vreemdelingen /	372
14.16.4	Bijstand en het belastingstelsel /	373

- 14.16.5 Schulden / 373
- 14.16.6 Budgettering / 374
- 14.16.7 Bijstand in natura / 374
- 14.16.8 Overlijdensuitkering / 374
- 14.16.9 Verblijf in een instelling / 374
- 14.16.10 Studerende of gedetineerde partner / 375
- 14.16.11 Bijstand en co-ouderschap / 375
- 14.17 Bezwaar en beroep / 375

HOOFDSTUK 15

Regelingen voor mensen met een arbeidsbeperking / 379

- 15.1 In het kort / 379
 - 15.1.1 WSW na invoering Participatiewet / 379
 - 15.1.2 Extra banen voor mensen met een handicap / 379
- 15.2 Waar werkt iemand met een WSW-indicatie? / 380
- 15.3 Het WSW-dienstverband / 380
- 15.4 Arbeidsvoorwaarden / 381
 - 15.4.1 Werktijden en beloning / 381
 - 15.4.2 Andere arbeidsvoorwaarden / 381
- 15.5 Verschil van mening / 382
- 15.6 Beschut werken (Participatiewet) / 382
- 15.6.1 Loonkostensubsidie, no-riskpolis of werkplekaanpassingen / 382
- 15.7 Inlichtingen / 383

HOOFDSTUK 16

Internationale sociale zekerheid / 385

- 16.1 In het kort / 385
- 16.2 Europese afspraken over sociale zekerheid: verordening 883/2004 / 386
 - 16.2.1 Bilaterale verdragen over sociale zekerheid / 386
- 16.3 Doel van de verdragen en verordening / 387
 - 16.3.1 Gelijke behandeling van elkaars onderdanen / 387
 - 16.3.2 Vaststellen van de toepasselijke wetgeving / 387
 - 16.3.3 Het verlenen van uitkeringen en zorg in het andere land / 390
 - 16.3.4 Samentelling van tijdvakken / 392
- 16.4 Berekening van de uitkeringen of pensioenen / 393
 - 16.4.1 Uitkering bij arbeidsongeschiktheid / 393
 - 16.4.2 Nabestaandenpensioen / 394
 - 16.4.3 Ouderdomspensioen / 395
 - 16.4.4 Verschillen in pensioenleeftijd / 395
- 16.5 Aanvragen van pensioenen / 395
- 16.6 En hoe zit het met ... / 396

- 16.6.1 Medische zorg in het buitenland / 396
- 16.6.2 Zorg op basis van een verdrag / 397
- 16.6.3 Premie en bijdragen / 398
- 16.6.4 Gezinsleden / 398
- 16.6.5 Verhuizing naar het buitenland / 398

HOOFDSTUK 17

Klachten, bezwaar en beroep / 401

- 17.1 In het kort / 401
- 17.2 Klachten / 401
- 17.3 Niet eens met een beslissing van de uitkeringsinstantie? / 402
 - 17.3.1 Bezwaar maken of niet? / 402
 - 17.3.2 Als de beslissing uitblijft / 402
 - 17.3.3 Rechtshulp / 403
- 17.4 Bezwaar / 404
- 17.5 Bezwaarschrift / 404
 - 17.5.1 De inhoud / 404
 - 17.5.2 De bezwaartermijn / 404
 - 17.5.3 Te laat? Niet ontvankelijk! / 405
 - 17.5.4 Meer tijd nodig / 405
 - 17.5.5 Inzien of toezenden stukken / 405
 - 17.5.6 Hoorzitting / 405
 - 17.5.7 Aanvullende gegevens / 406
 - 17.5.8 Getuigen en deskundigen / 406
 - 17.5.9 Beslissing op het bezwaarschrift / 406
 - 17.5.10 Hoe kan de beslissing luiden? / 406
 - 17.5.11 Niet eens met de beslissing op bezwaar / 407
 - 17.5.12 Mediation / 407
- 17.6 Rechtstreeks beroep / 407
- 17.7 Beroep / 408
 - 17.7.1 Beroepschrift / 408
 - 17.7.2 Elektronisch beroep / 408
 - 17.7.3 De beroepstermijn / 409
 - 17.7.4 Meer tijd nodig / 409
 - 17.7.5 Hoe verloopt de procedure? / 409
 - 17.7.6 Beroep 'kennelijk niet-ontvankelijk' of 'kennelijk ongegrond' / 409
 - 17.7.7 Beroep ontvankelijk / 410
 - 17.7.8 Het vooronderzoek / 410
 - 17.7.9 Beslissing op basis van de stukken / 410
 - 17.7.10 De rechtszitting / 410
 - 17.7.11 Getuigen en deskundigen / 411
 - 17.7.12 De uitspraak / 411

- 17.8 Hoger beroep / 411
- 17.8.1 De procedure / 411
- 17.9 Voorlopige voorziening / 411
- 17.10 Griffierecht / 413
- 17.11 Afwijkende procedures / 413
- 17.11.1 Procedure bij geschillen Zvw / 413

HOOFDSTUK 18

Boeten, maatregelen, terug- en invordering / 419

- 18.1 In het kort / 419
- 18.2 Boeten en maatregelen / 419
- 18.2.1 Boete / 419
- 18.2.2 Boete door Centraal Administratie Kantoor (CAK) / 422
- 18.2.3 Maatregel / 422
- 18.2.4 Gemeenten / 423
- 18.2.5 UWV en SVB / 423
- 18.3 Terug- en invordering / 424
- 18.3.1 Terugvordering / 424
- 18.3.2 Invordering / 425

HOOFDSTUK 1

Inleiding

1.1 De sociale zekerheid in Nederland

Nederland beschikt over een uitgebreid stelsel van sociale zekerheid, zeker vergeleken met veel niet-West-Europese landen. Dit stelsel is van groot belang: voor veel mensen die een uitkering ontvangen; en ook op macro-economisch niveau. De Nederlandse socialezekerheidsuitgaven bedragen tientallen miljarden euro's per jaar. Om het stelsel in stand te houden betalen we premies en belasting.

Wat is sociale zekerheid eigenlijk? Sociaal wil zeggen: met betrekking tot de maatschappij. En zekerheid is dat wat nodig is om geen risico te lopen. Sociale zekerheid is dus het geheel van maatregelen dat nodig is om de gevolgen te compenseren van de risico's die mensen lopen bij hun functioneren in de maatschappij. Bekende voorbeelden van zulke risico's zijn: werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en ziektekosten. In dit boek gaat het over de rechten en plichten vanwege wetten, besluiten en regelingen die de overheid op dit gebied heeft vastgesteld.

Dit sociaalzekerheidsstelsel is nooit 'af'. Vanaf het begin van de vorige eeuw tot in de jaren 80 was het stelsel in opbouw. Na een kentering is er sinds de jaren 90 sprake van een zekere afbouw. Het stelsel past zich steeds aan de maatschappelijke ontwikkelingen aan.

Zo moet Nederland steeds meer in de pas lopen met de andere EU-landen. Dat betekende ingrepen in de WW, de WAO en de bijstand.

Andere wetten, zoals de Ziektewet, ANW en Zvw, zijn geheel of gedeeltelijk geprivatiseerd, wat betekent dat de overheid zich van die terreinen terugtrekt. Ook de uitvoeringsorganisatie is ingrijpend veranderd, met als doel deze effectiever te maken.

Vanaf ongeveer 2004 is de nadruk verschoven van inkomensvoorziening naar re-integratie. De bijstand is vanaf 2004 activerender gemaakt. De WAO is eind 2005 vervangen door de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In de WIA staat het werken naar vermogen centraal. Het gaat er niet om wat iemand niet meer kan, maar wat hij nog wel kan. Hetzelfde gebeurde per 2010 met de WAJONG: ook jongeren met een ziekte of handicap moeten zo veel mogelijk werken. Met ingang van 2015 hebben alleen nog jonggehandicapten die blijvend en geheel

arbeidsongeschikt zijn toegang tot de WAJONG. Jonggehandicapten met een rest-capaciteit vallen onder de Participatiewet. De WW is eind 2006 herzien: o.a. is de duur van de uitkering beperkt. De AOW-leeftijd gaat de komende jaren geleidelijk omhoog, inmiddels is vastgesteld dat de AOW-leeftijd in 2023 gelijk blijft aan die van 2022, namelijk 67 jaar en 3 maanden.

De nadruk is steeds meer te komen liggen op eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in de WMO 2015: mensen moeten zo veel mogelijk een beroep doen op hulp uit hun omgeving.

Argumenten voor dit beleid zijn van sociale (meedoen), economische (bezuinigingen) en demografische (vergrijzing) aard.

1.1.1 Wijzigingen in 2015

2015 was het jaar van de grote wijzigingen. Veel taken zijn gedecentraliseerd en bij de gemeenten neergelegd.

- De Wet werk en zekerheid trad geleidelijk in werking. Per 1 januari 2015 kwam er de aanzegplicht van het einde van een tijdelijk contract.
En per 1 juli 2015 kwam er een beperking van de ketenregeling van tijdelijke contracten. Dat betekent: nog hoogstens 3 contracten in 2 jaar, bij nog een contract is er een vast dienstverband. Verder kwam er een vaste (transitie)vergoeding na ontslag. En met ingang van 1 juli 2015 is er een vast voorgeschreven ontslagroute ingevoerd. Voor een ontslagvergunning wegens bedrijfseconomische omstandigheden moet de werkgever voortaan naar UWV. Voor ontslag vanwege andere redenen is de kantonrechter de aangewezen weg.
- De Participatiewet is van kracht geworden. Deze wet vervangt de Wet werk en bijstand (WWB). Ten opzichte van de WWB is de Participatiewet er voor een ruimere doelgroep. Degenen die geen beroep meer kunnen doen op de WSW of de WAJONG, vallen nu onder de Participatiewet. In de WSW is geen instroom meer mogelijk.
- In een aantal socialeverzekeringswetten is de kostendelersnorm ingevoerd. Voor de bijstand (Participatiewet) is gaan gelden: hoe meer mensen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning, hoe lager de bijstand voor een bewoner die bijstand nodig heeft. De kostendelersnorm is per 1 januari 2015 ingevoerd voor nieuwe gevallen, en per 1 juli 2015 voor bestaande gevallen.
Bij de ANW, IOAW en IOAZ wordt voortaan ook rekening gehouden met het delen van een woning; de uitkering bij deze wetten is nooit lager dan 50% van het minimumloon per persoon (de zogenaamde kostendelersnorm). Deze wijziging is 1 juli 2015 ingegaan.
- De eenoudertoeslag (20% van het netto minimumloon) bij uitkeringen op sociaal-minimumniveau werd afgeschaft.
Gedeeltelijke compensatie krijgen de eenoudergezinnen via een verhoging van het kindgebonden budget.
- De AOW-leeftijd ging per 1 januari 2015 verder omhoog naar 65 jaar en 3 maanden.

- De WAJONG werd beperkt tot jongeren die nooit zullen kunnen werken. Jongeren met een arbeidsbeperking die nog wel kunnen werken, kunnen voortaan naar de gemeente voor begeleiding en eventueel een uitkering. Zittende WAJONGers blijven in de WAJONG; een aantal van hen wordt wel herkeurd maar dat heeft alleen gevolgen voor de hoogte van de uitkering.
- Een aantal verlofregelingen is aangepast. Als de moeder in het kraambed overlijdt, gaat het bevallingsverlof voortaan over op de partner.
- De WMO is aangepast. Mensen moeten voortaan eerst een beroep doen op hun omgeving voordat ze hulp van de gemeente kunnen krijgen.
- De AWBZ is vervangen door de Wlz. Dagbesteding en begeleiding is overgegaan naar de gemeenten. Wijkverpleging zit voortaan in de Zvw.

1.1.2 Wijzigingen in 2016

Maar ook in 2016 zijn er een aantal grote wijzigingen doorgevoerd.

- Op grond van de Wet werk en zekerheid wordt de duur van de WW-uitkering vanaf 2016 geleidelijk, met een maand per kwartaal, teruggebracht. Vanaf 2019 is de maximale duur van de WW-uitkering 24 maanden. Via bijvoorbeeld een cao kunnen werkgevers en werknemers afspraken maken over een uitkering na 24 maanden WW-uitkering.
- Ook gaat de opbouw van het WW-recht vanaf 1 januari 2016 trager. Werknemers bouwen in de eerste 10 jaar van hun loopbaan per gewerkt jaar één maand WW-uitkering op. De uitkeringsduur wordt, voor zover het arbeidsverleden meer is dan 10 kalenderjaren, verlengd met een maand voor ieder kalenderjaar arbeidsverleden gelegen voor 2016 en met een halve maand voor ieder kalenderjaar arbeidsverleden gelegen na 2015. Dit heeft effect voor werknemers die op of na 1 januari 2017 werkloos worden.
- Met ingang van 1 januari 2016 ging de AOW-gerechtigde leeftijd naar 65 jaar en 6 maanden. In plaats van per 2023 wordt al per 2021 de AOW-gerechtigde leeftijd 67 jaar. Inmiddels is komen vast te staan dat met ingang van 2022 de AOW-gerechtigde leeftijd 67 jaar en 3 maanden zal worden.
- Per 1 januari 2016 trad ook de Wet werken na de AOW-gerechtigde leeftijd in werking. De overheid wil werkgevers stimuleren om werknemers na de AOW-gerechtigde leeftijd in dienst te houden of te nemen. Deze werknemers krijgen bij ziekte een recht op loondoorbetaling van voorlopig 13 weken en blijven verzekerd voor de Ziektewet.
- Ten slotte trad per 1 januari 2016 de Wet wijziging Participatiewet, Ziektewet, WIA en WFSV in verband met harmonisatie van instrumenten ter bevordering van arbeidsdeelname van arbeidsbeperkten in werking. Deze wet regelt dat voor uitkeringsgerechtigden die door de gemeente naar werk worden begeleid eenzelfde no-riskpolis gaat gelden als voor uitkeringsgerechtigden die door UWV naar werk worden begeleid.
- De invoering van de zogenaamde kostendelersnorm voor de Toeslagenwet vond plaats met ingang van 1 juli 2016.

1.1.3 Wijzigingen in 2017

Maar ook in 2017 zijn er nog een aantal wijzigingen in de sociale zekerheid doorgevoerd.

- Per 1 januari 2017 trad de Wet houdende wijziging van de socialezekerheids-wetten in verband met de regeling van de bestuurlijke boete in werking. Deze wet kwam tot stand naar aanleiding van jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep dat UWV, SVB en gemeenten bij boeteoplegging hun beleid meer moeten toespitsen op individuele omstandigheden. Ook wordt het mogelijk om in meer gevallen een waarschuwing te geven en geen boete op te leggen.
- Eveneens per 1 januari 2017 kwamen er nieuwe regels voor het eigenrisico-dragerschap van werkgevers en worden de beide premieonderdelen WIA-WGA-vast en WIA-WGA-flex samengevoegd tot één WGA-totaalpremie.
- Voor werkgevers die werken met werknemers met een loon tussen de 100% en 125% van het minimumloon bestaat er vanaf 2017 recht op een lage-inkomens-voordeel (LIV). Het voordeel bedraagt € 2000 per werknemer per jaar als de werknemer tussen de 100%-110% van het minimumloon verdient en € 1000 per werknemer per jaar als de werknemer tussen de 110% en 125% van het minimumloon verdient. De hoogte is afhankelijk van het gemiddelde uurloon van de werknemer.
- Eveneens is per 1 januari 2017 de no-riskpolis gaan gelden voor de persoon waarvan de gemeente een loonwaarde heeft vastgesteld die bij voltijdse arbeid minder bedraagt dan het wettelijk minimumloon (zogenaamde Praktijkroute) of waarvan op andere wijze door de gemeente is vastgesteld dat hij is aangewezen op beschut werk.
- Tot slot is per 1 oktober 2017 een wet in werking getreden die de uitreiziger, dat is de persoon die in het buitenland verblijft om daar jihadstrijder te worden, het recht op een Nederlandse uitkering onttrekt.

1.1.4 Wijzigingen in 2018

Met ingang van 1 januari 2018 treden er geen grote wijzigingen in de sociale zekerheid in werking.

1.1.5 Regeerakkoord 2017-2021

Najaar 2017 is er een nieuw kabinet tot stand gekomen. De belangrijkste maatregelen uit het regeerakkoord op het gebied van het arbeidsrecht en de sociale zekerheid zijn de volgende:

- Herzien van het ontslagrecht. Ontslag moet gemakkelijker worden.
- Er komt meer balans in de transitievergoeding bij ontslag:
 - Werknemers krijgen vanaf het begin van hun arbeidsovereenkomst een transitievergoeding in plaats van na 2 jaar.
 - Voor elk jaar dienstverband gaat de transitievergoeding 1/3 maandsalaris bedragen, ook voor contracten langer dan 10 jaar (in plaats van 1/2 vanaf 10 jaar).

- Ook wordt het mogelijk om scholingskosten van de transitievergoeding af te trekken.
- Verder worden de volgende 3 knelpunten opgelost:
 - 1) Transitievergoeding na ontslag wegens langdurige ziekte wordt gecompenseerd voor de werkgever.
 - 2) Cao-regelingen gaan voor de wet.
 - 3) Overbruggingsregeling kleine werkgevers wordt ruimer en eenvoudiger.
- Voor opvolgende contracten gaat de 'teller op nul' als tussen contracten een tussenpoos van 6 maanden zit. Het uitgangspunt voor de tussenpoos blijft deze 6 maanden. Er moet echter ruimte zijn om sectoraal af te wijken en de tussenpoos te verkorten als het werk daarom vraagt.
- De periode waarna elkaar opeenvolgende tijdelijke contracten overgaan in een contract voor onbepaalde tijd, wordt verlengd van 2 naar 3 jaar.
- De mogelijkheden voor een langere proeftijd worden verruimd om het aangaan van een contract voor onbepaalde tijd aantrekkelijker te maken voor werkgevers.
- Differentiatie van de WW-premie naar type contract.
- Om te bevorderen dat het MKB weer meer personeel in (vaste) dienst durft te nemen, wordt de loondoorbetalingsperiode voor kleine werkgevers (tot 25 werknemers) verkort van 2 naar 1 jaar.
- De periode waarvoor premiedifferentiatie geldt in de WGA, wordt verkort van 10 jaar naar 5 jaar.
- Er komen meer prikkels in de arbeidsongeschiktheidsregelingen richting werk:
 - In de eerste 5 jaar na het aanvaarden van een baan, zal niet worden getoetst of het verdienvermogen van de werkhervatter is gewijzigd.
 - Voor personen die in de toekomst instromen in de WIA, zal scherper gekeken worden naar geschikt werk bij de vaststelling van de mate van arbeidsongeschiktheid (het schattingsbesluit).
- Het doorbetaalde kraamverlof wordt per 1 januari 2019 uitgebreid van 2 naar 5 dagen. Daarbovenop krijgen partners aanvullend kraamverlof van 5 weken per 1 juli 2020. Dit verlof moet worden opgenomen in het eerste half jaar na geboorte. Tijdens het verlof ontvangt de partner een uitkering van UWV, ter hoogte van 70% van het (maximum)dagloon.
- De Wet Deregulering Arbeidsrelaties (Wet DBA) wordt ingetrokken. Het volgende komt daarvoor in de plaats:
 - Voor zzp'ers wordt bepaald dat altijd sprake is van een arbeidsovereenkomst bij een laag tarief in combinatie met een langere duur van de overeenkomst of een laag tarief in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten.
 - Aan de bovenkant van de markt wordt voor zelfstandige ondernemers een 'opt out' voor de loonbelasting en de werknemersverzekeringen ingevoerd. Als er sprake is van een hoog tarief in combinatie met een kortere duur van de overeenkomst of een hoog tarief in combinatie met het niet verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten.
 - Voor zelfstandigen boven het 'lage' tarief wordt een 'opdrachtgeversverklaring' ingevoerd. Deze geeft opdrachtgevers vooraf duidelijkheid en zekerheid bij de inhuur van zelfstandige ondernemers.

1.2 Het stelsel van sociale zekerheid

In dit hoofdstuk wordt verder globaal beschreven hoe het stelsel van sociale zekerheid tegenwoordig is opgebouwd en welke instanties welke wetten uitvoeren. In dit overzicht komt de historische ontwikkeling van het stelsel nog steeds tot uiting: tot in de jaren 40 zijn er, onder Duitse invloeden, vooral werknemersverzekeringen ingevoerd; na de Tweede Wereldoorlog zijn, onder Britse invloeden, de volksverzekeringen ingevoerd; en in de jaren 60 en 70 werd met de sociale voorzieningen het stelsel compleet gemaakt.

Een belangrijk verschil tussen verzekeringen en voorzieningen is dat voor de verzekeringen doorgaans premie betaald wordt en voor de voorzieningen niet. Voorzieningen worden betaald uit de belastingopbrengst.

Iedereen die rechtmatig in Nederland woont, kan een beroep doen op de sociale voorzieningen. Ook de volksverzekeringen zijn bedoeld voor iedereen. De werknemersverzekeringen gelden alleen voor mensen die in loondienst werken.

Ook in de uitvoering van de sociale zekerheid is deze driedeling nog te herkennen. De sociale voorzieningen worden vooral door de gemeenten uitgevoerd, de volksverzekeringen door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en de werknemersverzekeringen door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV).

De laatste jaren zijn hier nog wat andere partijen bijgekomen. Zo heeft de Belastingdienst/Toeslagen een grote rol gekregen. Er zijn verschillende toeslagen geïntroduceerd (huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget – in feite zijn dit ook een soort inkomensvoorzieningen), die door de Belastingdienst/Toeslagen worden uitgevoerd.

Verder hebben particuliere verzekeringsmaatschappijen een rol gekregen. De Zvw wordt uitgevoerd door particuliere zorgverzekeraars. De WIA is gedeeltelijk opengesteld voor particuliere verzekeraars; zij mogen de WGA uitvoeren.

1.2.1 Werknemersverzekeringen

De werknemersverzekeringen – het woord zegt het al – zijn alleen bedoeld voor werknemers. Werknemer is degene die in loondienst werkt, dat wil zeggen een arbeidsovereenkomst heeft gesloten met een werkgever. Ook ambtenaren worden als werknemer beschouwd. Sommige andere arbeidsverhoudingen worden met loondienst gelijkgesteld; dat geldt bijvoorbeeld voor thuiswerkers, musici en artiesten. Meer over het wel of niet verzekerd zijn voor de werknemersverzekeringen staat in hoofdstuk 2.

De werknemersverzekeringen zijn de:

- Ziektewet (ZW);
- Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA, tot 2004: de WAO);
- Werkloosheidswet (WW).

Zieke werknemers krijgen van hun werkgever 2 jaar lang hun loon doorbetaald. Voor bepaalde groepen werknemers, zoals huishoudelijke hulpen en werknemers die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, is die termijn korter, respectievelijk 6 en 13 weken.

Zieke werknemers die geen werkgever (meer) hebben, krijgen op grond van de Ziektewet een uitkering van 70% van het laatst verdiende loon.

Als de ziekte langer dan 2 jaar duurt, kan de werknemer in aanmerking komen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA). Zie hoofdstuk 4.

Een werknemer die werkloos wordt, kan een beroep doen op de Werkloosheidswet (WW).

Het recht op en de duur van de uitkering is afhankelijk van het arbeidsverleden. De hoogte van de uitkering is in de eerste 2 maanden 75% van het loon, daarna 70%. Zie hoofdstuk 5.

1.2.2 Volksverzekeringen

Iedereen die hier in Nederland woont, is automatisch voor de volksverzekeringen verzekerd. Ook mensen die niet hier wonen, maar wel in Nederland werken, zijn verzekerd.

Nederland kent de volgende volksverzekeringen:

- Algemene Ouderdomswet (AOW);
- Algemene nabestaandenwet (ANW);
- Algemene Kinderbijslagwet (AKW);
- Wet langdurige zorg (Wlz, tot 2015: AWBZ).

De oudste en bekendste in de rij is de AOW, waarmee de inwoners van Nederland vanaf een bepaalde leeftijd recht hebben op een ouderdomspensioen. Tot 1 januari 2013 was die leeftijd 65 jaar. Vanaf 2013 komen er steeds één of meer maanden bij. In 2018 is de AOW-leeftijd 66 jaar. Vanaf 2022 wordt de AOW-leeftijd 67 jaar en 3 maanden. Ook voor 2023 is de AOW-gerechtigde leeftijd vastgesteld op 67 jaar en 3 maanden. Zie hoofdstuk 7.

De ANW regelt voor een – steeds kleiner wordende – groep nabestaanden het recht op nabestaanden- en wezenuitkering. Zie hoofdstuk 8.

Wie kinderen heeft en in Nederland woont of werkt, kan kinderbijslag krijgen op grond van de AKW. Zie hoofdstuk 6. Er is ook een kindgebonden budget dat door de Belastingdienst/Toeslagen wordt betaald. Dit budget is overigens formeel geen volksverzekering.

Een aantal onverzekerbare risico's (o.a. verblijf in een verzorgingshuis, verpleeghuis of psychiatrische inrichting) is voor de hele bevolking verzekerd via de Wet langdurige zorg (Wlz, tot 2015: AWBZ). Zie hoofdstuk 10.

1.2.3 Zorgverzekering

De Zorgverzekeringswet (Zvw), geldt voor iedereen die verplicht verzekerd is voor de Wlz. Daarmee lijkt de Zvw op een volksverzekering. Deze wet regelt echter geen verzekering, maar een verzekeringsplicht. De daadwerkelijke zorgverzekering moet iedere burger dus zelf afsluiten bij een particuliere zorgverzekeraar. De zorgverzekering regelt een verzekering tegen ziektekosten (bijv. medicijnen, huisarts, opname in een ziekenhuis) en is dus geen inkomensverzekering. Meer over de zorgverzekering staat in hoofdstuk 10.

1.2.4 Sociale voorzieningen

Wie niet in zijn levensonderhoud kan voorzien en niet (meer) in aanmerking komt voor een uitkering op grond van een sociale verzekeringswet, kan een beroep doen op de sociale voorzieningen. De meeste voorzieningen werken aanvullend: ze vullen het gezinsinkomen aan tot het sociaal minimum. Voor de sociale voorzieningen wordt geen premie betaald. Ze worden betaald uit de belastingopbrengsten. De meeste voorzieningen worden uitgevoerd door de gemeente. De belangrijkste sociale voorziening is de bijstand. Tot 1 januari 2015 stonden de regels daarvan in de Wet werk en bijstand (WWB). Nu is de bijstand geregeld in de Participatiewet. De bijstand wordt wel het sluitstuk van de sociale zekerheid genoemd. De Participatiewet zorgt ervoor dat mensen die zelf niet genoeg kunnen verdienen om de noodzakelijke kosten van levensonderhoud te betalen, eerst hulp krijgen bij het vinden van werk en dat zij, als werken niet mogelijk is, toch een (minimum) inkomen hebben. Zie hoofdstuk 14.

Andere voorzieningen zijn het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (BBZ 2004), de Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Ook de Toeslagenwet (TW), de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (WAJONG) en de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW) zijn voorzieningen. De Toeslagenwet, WAJONG en IOW zijn als voorziening een vreemde eend in de bijt: ze worden uitgevoerd door UWV.

Naast deze inkomensaanvullende voorzieningen zijn er nog inkomensondersteunende voorzieningen. De belangrijkste is de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), uitgevoerd door de gemeente. Zie hoofdstuk 11. Ook de toeslagen van de Belastingdienst/Toeslagen, zoals de huurtoeslag en de zorgtoeslag, zijn inkomensondersteunende voorzieningen.

1.2.5 'Voorziening'

Het woord 'voorziening' wordt binnen de sociale zekerheid trouwens ook nog in andere betekenissen gebruikt. Een voorziening is o.a. ook: een maatregel of hulpmiddel voor een persoon met een beperking. Een rolstoel kan een voorziening zijn voor iemand die niet meer kan lopen. Daarover gaat het in hoofdstuk 11.

De verschillende mogelijkheden bij re-integratie worden ook voorzieningen genoemd. Zie hoofdstuk 4.

Ten slotte kan een rechter een voorlopige voorziening treffen; dat is een maatregel die in een bepaalde rechtszaak onmiddellijk noodzakelijk is. Zie hoofdstuk 17.

1.3 Uitvoeringsorganisatie

Werknemersverzekeringen, volksverzekeringen, zorgverzekeringen en voorzieningen moeten uitgevoerd worden. Dan gaat het om de polisadministratie en om tienduizenden uitkeringen en verstrekkingen die dagelijks moeten worden vastgesteld, afgewezen of uitbetaald.

Voor we de bestaande uitvoeringsorganisatie beschrijven, geven we eerst een korte beschrijving van de ontwikkelingen van de afgelopen 20 jaar.

1.3.1 *Parlementaire enquête*

Omdat men vond dat er een te groot beroep werd gedaan op de WAO (de 1 miljoen uitkeringen kwam in zicht), is er in 1992 een parlementaire enquête ingesteld. De schuld voor de groei van het aantal uitkeringen werd gelegd bij de sociale partners: de werkgeversorganisaties en de vakbonden, die samen de Bedrijfsverenigingen (de toenmalige uitvoeringsinstanties van de Ziektewet, WW en WAO) bestuurden. Hun belangen liepen parallel: werkgevers wilden wel werknemers 'lozen' naar de WAO; werknemers wilden meestal wel de WAO in, omdat dit destijds een zeer goede uitkering was. De conclusie was dat de sociale partners zich niet meer mochten bemoeien met de uitvoering, dat het stelsel meer activerend moest worden en dat de uitvoering niet langer per bedrijfstak moest gebeuren. Bovendien werden werkgevers op allerlei manieren financieel geprikkeld om arbeidsongeschiktheid van hun werknemers te voorkomen.

1.3.2 *Wet SUWI*

Met het verminderen van werkgevers- en werknemersinvloed werd echter het doel – vermindering van het beroep op uitkeringen – niet bereikt. Reden waarom in 2002 de uitvoering opnieuw ingrijpend is hervormd, met als belangrijkste doel het vergroten van de arbeidsparticipatie. Per die datum is in werking getreden de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (de wet SUWI). Kern van de wet is dat voorrang wordt gegeven aan werk. Als iemand een uitkering wil aanvragen, wordt eerst gekeken of er werk is. Pas als dat er niet is, kan een uitkering in zicht

komen. Ook werd het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) opgericht. UWV werd verantwoordelijk voor het verstrekken van uitkeringen op grond van de Ziektewet, WIA, WAO, WAJONG, WAZ, WW, IOW en Toeslagenwet. Ook de claimbeoordeling (dat is het beoordelen van de aanvragen en de keuring) kwam bij UWV te liggen. De Belastingdienst heft en int sinds 2006 de werknemerspremies.

De Arbeidsbureaus werden in 2002 omgevormd tot CWI-kantoren. Deze zijn in 2009 opgegaan in UWV. UWV registreert vacatures en houdt zich bezig met bemiddeling en re-integratie. De dienstverlening is sinds 2012 vooral digitaal (via www.werk.nl). UWV is nog op een aantal Werkpleinen aanwezig. In 2018 heeft UWV 36 vestigingen en werkgebieden. Deze werkgebieden hebben een regionale functie.

Sinds 2015 kent UWV ook 35 arbeidsmarktregio's, waarin met gemeenten en werkgevers- en werknemersorganisaties wordt samengewerkt om mensen met een arbeidsbeperking weer aan het werk te helpen. Dit zijn de zogenaamde Werkbedrijven.

1.3.3 De uitvoeringsinstanties

In het huidige socialezekerheidsstelsel hebben we de volgende uitvoeringsinstanties, ook wel ketenpartners of SUWI-partners genoemd.

Voor uitvoering en beleid:

- het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV, www.uwv.nl);
- de Sociale Verzekeringsbank (SVB, www.svb.nl);
- de zorgverzekeraars, zorgkantoren, het Centraal Administratie Kantoor (CAK, www.hetcak.nl) en het Centrum indicatiestelling zorg (CIZ, www.ciz.nl);
- het Zorginstituut Nederland (www.zorginstituutnederland.nl) en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa, www.nza.nl);
- de gemeenten.

Voor advies, toezicht en fraudebestrijding zijn er de volgende instanties:

- De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (www.inspectieszw.nl) houdt o.a. toezicht op de uitvoering van de taken die aan UWV, de gemeenten en de SVB zijn opgedragen. Daarnaast houdt de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid zich bezig met het opsporen van grote uitkerings- en premiefraudes en met controle op de werkvloer (arbeidsomstandigheden, illegaal werk, onderbetaling, uitbuiting enz.). De Inspectie valt direct onder het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (www.rijksoverheid.nl).
- Het Inlichtingenbureau (www.inlichtingenbureau.nl) is het knooppunt in de gegevensuitwisseling tussen gemeenten en de Belastingdienst (www.belastingdienst.nl), UWV, de Dienst uitvoering onderwijs (DUO, www.duo.nl) en de Dienst Justitiële Inrichtingen (www.dji.nl).